

# Motion till riksdagen

1989/90:A758

av Börje Hörnlund m.fl. (c)

Den sjätte semesterveckan

---

Det främsta argumentet för en kortare sammanlagd lönearbetstid är att detta kan ge förutsättningar för en bättre livskvalitet. Det är därför väsentligt att alla människor får utrymme för arbete, familj, sociala aktiviteter, vila och umgänge. Stor vikt måste därför läggas vid personliga valmöjligheter så att arbetstiderna kan anpassas till olika familjers och individers behov och önskemål. Om denna målsättning skall kunna uppnås krävs förändringar i både semester- och arbetstidslagstiftningen samt att avtalen på arbetsmarknaden anpassas till en friare arbetstidsförläggning.

I prop. 1989/90:59 föreslås att den lagstadgade rätten till semester stegvis förlängs från fem till sex veckor. Motivet för en sjätte semestervecka anges av föredraganden vara att stora grupper på arbetsmarknaden redan i dagsläget har längre semester än den lagstadgade. Detta är en effekt av att löntagargrupper vid löneförhandlingar valt att ta ut en del av avtalat löneutrymme i form av ökad ledighet.

Vi biträder förslaget om att en förlängning av semesterledigheten med två dagar genomförs i en första etapp. Vi vill dock understryka att vår tillstyrkan bygger på att parterna på arbetsmarknaden på ett ansvarsfullt sätt kalkylerar in kostnaderna för en förlängd semester i det totala löneutrymme som står till buds. Enligt vår mening bör beslutet om tidpunkten för genomförandet av de övriga två etapperna anstå tills en säkrare bedömning av den ekonomiska utvecklingen kan göras än för närvarande.

De som enbart har rätt till den lagstadgade semestern är till största delen anställda inom områden med de tyngsta, mest slitsamma och mest påfrestande arbetsmiljöerna. Många av dessa arbetstagare har också de lägsta avtalade lönerna. De har inte haft ekonomiska möjligheter att ta ut tillgängligt ekonomiskt utrymme i form av ledighet. Det är framför allt arbetstagare inom SAF/LO- resp. SAF/PTK-områdena som enbart har den lagstadgade semestern. Däremot har de flesta av de offentligt anställda sex veckors semester eller mer.

Enligt vår mening kan frågan om en förlängd semester ses som en parallell till centerns krav under 60-talet på att pensionsåldern skulle sänkas från 67 till 65 år. Flertalet som då pensionerades vid 67 år var kroppsarbetare och småföretagare.

Införandet av en sjätte semestervecka innebär kostnadsbelastningar för samhällsekonomin. I propositionen redovisas att reformen medför ett ar-

betsbortfall med 1,5–2 % av den totala arbetsvolymen. Kostnaden för semesterersättningar ökar med 1,4 %. Det är kostnader som främst drabbar den privata sektorn. Detta påverkar självfallet det ekonomiska utrymmet för att genomföra andra angelägna reformer såsom t.ex. en förkortning av arbetstidens längd för småbarnsföräldrar.

Vi vill i detta sammanhang erinra om att arbetstidskommittén beräknat att en övergång till sex timmars arbetsdag beräknas minska arbetskraftsutbudet med 18 % i förhållande till att inga andra arbetstidsreformer genomförs. Ett sådant bortfall betyder enligt kommittén att produktionen år 2010 kan bli 400 miljarder kronor lägre. Motsvarande beräkning för sju timmars arbetsdag innebär ett minskat arbetskraftsutbud på knappt nio procent och ett produktionsbortfall på närmare 200 miljarder kronor.

Från centerpartiets sida ser vi det emellertid som en rättvisefråga att skillnaden mellan den lagstadgade semestertidens längd och de längre semesterledigheter som slutits avtal om, inom främst den offentliga sektorn, minskas. Det är inte acceptabelt av sociala skäl eller rättviseskäl att de kroppsarbetande, ofta med tunga och fysiskt slitsamma arbeten, har den kortaste semestern. Enligt vår mening är det också nödvändigt att näringslivet för att kunna konkurrera om arbetskraften kan erbjuda bra ledighetsvillkor, framför allt i en arbetsmarknad när svårigheterna att rekrytera arbetskraft är betydande. Bra arbetsmiljöer och ledighetsvillkor är i sådana lägen en avgörande faktor för den enskildes val av anställning.

Enligt vår mening innebär också mer likartade förhållanden i rätten till semesterledighet större reella möjligheter att i framtiden genomföra förändringar i den sammantagna vecko- och årsarbetstiden. En sådan reformering av arbetstiderna underlättas om villkoren för semester på arbetsmarknaden är mer jämställda än dagens.

Vi vill i detta sammanhang understryka vikten av ökad flexibilitet för enskilda individer, både vad avser arbetstidens längd och förläggning. Det är därför väsentligt att behovet av en ökad flexibilitet när det gäller såväl tidpunkt som former för uttaget av de femte och sjätte semesterveckorna tillgodoses. Vi anser att arbetsgivare och arbetstagare lokalt skall kunna överenskomma om ett flexiblare uttag. Möjligheter till en ökad anpassning efter de individuella behoven skulle bl.a. innebära att kvinnor får bättre möjligheter att såväl förlägga som anpassa längden på sin arbetstid efter egna önskemål så att de inte av arbetsorganisatoriska skäl behöver avstå från *betalt* arbete.

Vi vill vidare påtala att det idag finns grupper som har små eller inga möjligheter att ta ut semester överhuvudtaget. Det gäller bl.a. jordbrukare och andra egen- och småföretagare, där möjligheterna att tillgodogöra sig en lagstadgad sänkning av såväl arbetstid som semester är små. Även dessa grupper måste kunna få möjligheter till ledighet som är mer jämförbara med andra grupper. I synnerhet gäller detta jordbrukare med animalieproduktion. Undersökningar visar att denna grupp både har en lång årsarbetstid och låga inkomster. De har i dagsläget mycket små möjligheter till såväl ledighet vid helger som semesterledighet. De möjligheter som står denna grupp till buds är ledighet några få dagar genom det s.k. avbytarsystemet. Det är väsentligt att särskilda åtgärder vidtas som underlättar för denna grupp att få del av lagstadgad semesterledighet. Detta bör ges regeringen till känna.

För små- och egenföretagare är möjligheterna att ta ledigt beroende av vilka ekonomiska förutsättningar som finns för småföretagen. Det är självfallet så att en förbättrad lönsamhet för småföretagen ger dessa företagargrupper bättre möjligheter att ta ut en längre sammanhängande ledighet. Egenföretagare med låga inkomster har idag efter skatt en ohållbar ekonomisk situation och knappast några reella ekonomiska möjligheter att ta ut en semesterledighet motsvarande andra grupper på arbetsmarknaden. Enligt vår mening är en åtgärd, som kan medverka till ett förbättrat ekonomiskt utrymme, att egenföretagare befrias från alla egenavgifter på inkomster motsvarande ett basbelopp. Riksdagen bör därför hos regeringen begära ett förslag med denna innebörd.

## Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar med avslag på prop 1989/90:59 om en sjätte semestervecka att i denna del som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om riktlinjerna för genomförandet av etapp 2 och etapp 3 av den sjätte semesterveckan.

2. att riksdagen i anledning av prop 1989/90:59 om en sjätte semestervecka som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av särskilda åtgärder för att ge lantbrukare med animalieproduktion möjligheter till en längre sammanhängande ledighet.

[att riksdagen hos regeringen begär förslag om en omfördelning av uttaget av arbetsgivaravgifter innebärande att egenföretagare befrias från alla egenavgifter för en inkomst motsvarande ett basbelopp i enlighet med vad som anförts i motionen.<sup>1)</sup>

Stockholm den 25 januari 1990

*Börje Hörnlund (c)*

*Kersti Johansson (c)*

*Roland Larsson (c)*

*Marianne Andersson (c)*

*Ivar Franzén (c)*

*Sven-Olof Petersson (c)*

*Per-Ola Eriksson (c)*

*Göran Engström (c)*

*Kjell Ericsson (c)*

*Jan Hyttring (c)*

<sup>1</sup> 1989/90:Sf376